

IZLOČANJE VOSKA IN VZREJA ZALEGE

Da bi ugotovili, kako izločanje voska vpliva na količino vzrejene zalege, so v raziskovalni čebelarski postaji v Ukrajini opravili primerjave in poizkuse med tremi izenačenimi skupinami čebeljih družin. Prva skupina je imela možnost, da je na začetke satnih celic izločala vosek in gradila satje. To so vsake tri dni redno rezali in odstranjevali, da bi čebele v satju ne mogle pričeti vzrejati zalege.

Drugi skupini čebeljih družin so v panju dodali izdelano satje, da ji ga ni bilo potrebno graditi, čebele pa so lahko vzrejale zalego.

Tretja skupina družin je imela v panju delno zgrajeno satje: vsak drugi sat je bil do 1/3 spodaj ali zgoraj izrezan, tako da so čebele lahko istočasno vzrejale zalego in v praznem prostoru gradile satje.

Pregled razmerja med gradnjo satja in vzrejo zalege:

Kaj so lahko počele čebelje družine ?	Povprečno na posamezno čebeljo družino:	
	Izločen vosek v gramih:	Vzrejna zalega po številu čebel:
Gradile satje	356	0
Vzrejale zalego	0	15.188 ličink
Gradile satje in vzrejale zalego	401	16.402 ličink

Ugotovili so torej, da izločanje voska in gradnja satja ne vplivata »škodljivo« in zaviralno na vzrejo zalege, temveč prav nasprotno, jo celo pospešujeta. Čebelje družine, ki so istočasno vzrejale zalego, izločale vosek in gradile satje, so vzredile več zalege in izločile več voska glede na ostali dve skupini družin, vključenih v poizkus.

Ugotovili so tudi, da čebele za pridelek (izločitev in gradnjo) enega kg voska porabijo (použijejo in presnovijo) 3,5 do 3,6 kg medu in nekaj cvetnega prahu. Torej čebelarji povsem napačno menijo, da to količino medu lahko prihranijo oziroma pridelajo v svojo korist, če čebelam preprečijo gradnjo satja.

Izločanje voska iz voskovnih žlez čebel delavk je samodejen fiziološki in presnovni

pojav (proces), ki pri čebelah v določenih okoliščinah traja neodvisno od »volje« čebel in čebelarja. Čebelar lahko to okoliščino le spretno in uspešno izkoristi v svoje pridobitne namene.

Čebele delavke – panjske – gnezodne čebele, ki predelujejo in pretvarjajo medičino (nektar in mano) v med, obvezno izločajo vosek, ker se več prehranjujejo. V primeru, da nimajo možnosti v gnezdu graditi satja, trosijo izločene voščene luske po dnu panja in tudi na izletih izven panja. V takem primeru je izločena količina voska izgubljena, tako za čebeljo družino kot tudi za čebelarja.

Da izločanje voska in gradnja satja v določenem obsegu in letnem času ne vplivata neugodno – ampak nasprotno – na razvoj čebelje družine, količino pridelka medu in izlet čebel na pašo, je s poizkusi

in primerjavami ugotovil znameniti sovjetski čebelarški znanstvenik G. F. TARANOV. Za poizkus je vzel skoraj enako število pašnih čebel, in sicer v prvem primeru 3.102, v drugem pa 3.153 iz čebeljih družin enake živalnosti (moči), ki sta vzrejali enako količino zalege. Prva družina je imela možnost graditi satje, druga pa ne. Izidi poizkusa so podobni tistim, ki jih prikazuje gornja tabela.

Opozoriti moramo še na izredno fiziolo-

ško energijo rojev, ki si po preselitvi v prazen prostor (duplo) v kratkem času izgradijo novo satje. Matica ga zalega že, ko so celice globoke okoli 5 mm, čebele pa že med gradnjo satnih celic (v globini 10–12 mm) vzrejajo zalego in nad njo skladiščijo med in obnožino. Vse to se zgodi v nekaj dneh in nočeh.

Vir: Radojev, Kalendarski pčelarski priručnik, str. 198–9.

Prisedil: Stane Sajevec

NAŠE PANJSKE KONČNICE

AVGUST BUKOVEC

(Nadaljevanje)

Tehnika poslikovalcev končnic je bila zelo preprosta. Dobro uglajen les je slikar prevlekel s temeljno barvo. Ko se je dobro posušila, je nanjo napravil s svinčnikom obrise predmetov, ki jih je nameraval naslikati. Na selških končnicah se to marsikje še pozna. Niže omenjena slikarke Podnartovčeva Micka iz Selc je slikala končnice tako na debelo, da je obrise napravila kar s šablono s pomočjo suhega okra ali ogle-nega prahu. Obrise na šablono je prebodla z buciko, potem pa po šablono tolkla z vrečico z zdobljenim ogljem toliko časa, da je prah prodril skozi luknjice na končnico. Micka je napravila na stotine enakih končnic in je hočeš nočeš končno morala seči po šablono. Zato so njene končnice z isto sliko resnično izdelane po enem kopitu – šablono in so na las enake; to sem dognal pri več končnicah.

O posameznih **slikarjih končnic** se mi ni posrečilo zbrati mnogo podatkov; ostali so pomanjkljivi. Kljub temu je med njimi nekaj prav zanimivih, tako da si človek iz celote lahko napravi sliko, kako je bilo s poslikavanjem.

V Poljanah nad Škofjo Loko so končnice slikali v **Šubičevi slikarski delavnici**. Kdaj je bilo to in kateri Šubic se je največ s tem ukvarjal, nisem mogel dognati. Eden izmed njih je hodil končnice celo v ljubljansko okolico v štero slikat, kakor mi je pravil rajni

posestnik Rotar, p. d. Krištof iz Šmartnega pri Dobrovi. Povedal mi je, da se je skoraj vsako leto pri njih in pri sosednjih čebelarjih oglasil in da je znal stanovitno slikati. Po zatrdilu pok. čebelarja Petra Pavlina iz Ljubljane so Šubici prinašali končnice tudi v Kranj na trg. Poljanci so kasneje nosili končnice slikat v Železnike, »kjer je bil pred davnim časom neki mož, do katerega so se obračali; ime ni znano« (Podr. Poljane).

V Selški dolini je bila **Marija Pavlič** najbolj upoštevana slikarka. Rojena je bila l. 1821. v Selcih, št. 42, umrla pa je l. 1891. Na njenem domu se pravi pri Podnartovcu, njo pa so splošno poznali po imenu Podnartovčeva Micka. Kasneje je bila lastnica hiše št. 19 v Selcih, kjer je bila njena delavnica. Tudi njen oče, doma iz Podnarta, je bil slikar in se je Micka pri njem učila slikati znamenja, martre, slike na steklu in končnice. Imela je bolne noge in ni bila zmožna drugih del. Končnice so si čebelarji največ napravili sami, Micka pa jim je računala za poslikavo 8 do 10 krajcarjev. Čim več oseb ali podob je bilo na sliki, tem dražje je bilo delo. Splošno so bili njeni izdelki še dosti dobri, niso pa dosegali n. pr. končnic iz delavnic (?) v Kranju (Podr. v Selcih). V Selcih je slikal končnice tudi p. d. **Babjekov Gašper**, vendar je bil bolj slab slikar. Umrl je nekaj let pred Podnartovčevo Micko.

V Železnikih je slikal na končnice, znamenja in jaslice **Pinadarjev Tone**, ki je bil po poklicu prav za prav sobni slikar (Božo Račič, »Jutro« št. 304, 1928).